

Hajdúsámson Város Önkormányzata

(3) fejlesztési elem:

A fenntartható gazdálkodás és költségvetési egyensúly megteremtését szolgáló strukturális változtatások, ezzel összefüggésben az önkormányzat rövid- és középtávú költségvetési helyzetének, finanszírozási struktúrájának értékelése, valamint a költségcsökkentés, hatékonyságnövelés rövid, közép- és hosszú távú opcióinak és stratégiájának kidolgozása és a legnagyobb potenciállal rendelkező opciók meghatározása

TANULMÁNY ÉS DÖNTÉSELŐKÉSZÍTŐ ANYAG

Készítette:

CONTROLL Holding Tanácsadó Zrt.
Közigazgatási Igazgatósága

2014. április

Tartalomjegyzék

1. Vezetői összefoglaló	3
2. Bevezetés	6
3. A felülvizsgálat módszertana.....	7
4. Jogszabályi háttér	9
4.1. A Mötv. releváns vonatkozásai.....	9
4.2. A Stabilitási tv. releváns vonatkozásai	9
4.3. Az Áht. releváns vonatkozásai	11
4.4. A Költségvetési tv. által meghatározott elemek.....	11
5. Hajdúsámson költségvetésének áttekintése	12
5.1. Az Önkormányzat működési és felhalmozási mérlege	12
5.2. Bevételek forrásonkénti részletes vizsgálata	16
5.2.1. Intézményi működési bevételek.....	16
5.2.2. Közhatalmi bevételek, átengedett központi adók teljesülése	16
5.2.3. Finanszírozási bevételek.....	19
5.2.4. Működési célú támogatások, támogatásértékű bevételek	19
5.2.5. Felhalmozási bevételek.....	21
5.3. Kiadások részletes vizsgálata.....	22
5.3.1 Személyi juttatások.....	22
5.3.2. Dologi kiadások.....	23
5.3.3. Egyéb működési és felhalmozási célú kiadások.....	24
5.3.4 Beruházások, felújítások.....	25
5.3.5. Finanszírozási kiadások	27
5.3.6.Szociálpolitikai feladatok teljesülése	28
5.4. Hajdúsámson intézményeinek költséggazdálkodása.....	28
5.4.1. Eszterlanc Óvoda	28
5.4.2.Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény	29
6. Költségcsökkentő, hatékonyságnövelő intézkedések.....	30
7. A 2015-2020-as Gazdasági program alapjai	36
7.1. A gazdasági program előkészítése.....	37
7.1.1. A közösség bevonása, mint alapelv	37
7.1.2. Az előkészítés lépései	37
7.2. A 2015-2020-as Gazdasági program stratégiai dokumentumának felépítése	40

1. Vezetői összefoglaló

Hajdúsámson Város Önkormányzatának ÁROP 1.A.5-2013-2013-0019 azonosítószámú projektje keretében jelen tanulmány az alábbi témakör dokumentumterméke:

„A fenntartható gazdálkodás és költségvetési egyensúly megteremtését szolgáló strukturális változtatások, ezzel összefüggésben az önkormányzat rövid- és középtávú költségvetési helyzetének, finanszírozási struktúrájának értékelése, valamint a költségcsökkentés, hatékonyságnövelés rövid, közép- és hosszú távú opcióinak és stratégiájának kidolgozása és a legnagyobb potenciállal rendelkező opciók meghatározása.”

E dokumentum középpontjában Hajdúsámson Város Önkormányzatának gazdálkodása áll.

Az önkormányzati költségvetési elemzés eredményeként megállapíthatjuk, hogy Hajdúsámson a feladatellátás biztosítása érdekében szigorú költséggazdálkodást folytat. A megtakarítási lehetőségek keresése része az éves tervezési munkának, és sok helyen már meg is történtek a szükséges hatékonyságnövelő intézkedések. Az Önkormányzat határozott célkitűzése a feladatellátás színvonalának emelése, számos önként vállalt feladat keretében olyan szolgáltatási szint elérése, ami meghaladja a hasonló méretű városok gyakorlatát.

A vizsgálat tárgyául szolgáló 2011-2013-as években az Önkormányzat minden lehetőséget megragadott, hogy pályázatok segítségével fejlessze a város infrastruktúráját.

A vizsgálat tárgyául szolgáló 2012-2013-as években az Önkormányzat minden lehetőséget megragadott, hogy pályázatok segítségével fejlessze a város infrastruktúráját. 2013-ban számos párhuzamosan futó projekt volt a városban, amelyek több milliárd forintos fejlesztéseket indítottak el a csatornázási feladatok elvégzésén át a kerékpárutak fejlesztéséig, széles spektrumot átölelve. Egyben látható, hogy a pályázatok önerejének biztosítása igen jelentős terhet jelentett Hajdúsámson számára, még akkor is, ha ahol csak lehetett, a BM Önerő Alap pályázatain önerő-kiegészítést is pályázott a város.

Kiemelt projektnek minősül Hajdúsámson Város Önkormányzat Belvív, Kerékpárút és Közösségi Közlekedés projektjei. A projekten belül az építési beruházás közel bruttó 762.000.000.Ft értékű, amely a 2014. év első félévében zárul.

Mindemellett az Önkormányzat élve a jogszabály által adott lehetőséggel ezen kiemelt projekt vonatkozásában további 15 %-os forrás lehívásával is élt. Ennek keretében megvalósul többek között a 471. sz. főút felpályás aszfaltozása, a Kerékpárút meghosszabbítása Hajdúsámson és Nyíradony között , Kerékpárút mellett az Árpád utcán csapadékvíz elvezetés építés, Csokonai utcai ágon a vasúti átvezetés korrekciója.

További kiemelt projekt a csapadékvíz elvezető csatornahálózat fejlesztése, amely építési munkákra vonatkozóan bruttó 285.000.000 Ft-ot nyert az önkormányzat.

Bölcsődefejlesztési építési munkákra bruttó 133.000.000 Ft nyert az önkormányzat.

A Polgármesteri Hivatal A-B épület összekötésére, az Óvoda és a Sportöltöző felújítására és tanyabusz beszerzésre is támogatást nyert az önkormányzat.

A jövőbeni fejlesztési célok között szerepel a Művelődési Ház épületének felújítása, a csapadékvíz elvezető és belvív elvezető hálózat fejlesztése és szennyvíz-csatornahálózat fejlesztése.

Az Önkormányzat Hulladéklerakó rekultivációs pályázata (11 települést érintett) is lezárult.

A bérek vonatkozásában - ahol lehetséges - EU-s és hazai pályázati rendszerekből az önkormányzat forrást tud biztosítani. Ezzel ún. bérmegtakarítás érhető el.

A finanszírozási problémákra ugyanakkor megoldást jelentett a jelenlegi gazdasági ciklusban az önkormányzati adósságok átvállalása, aminek keretében Hajdúsámson rövid lejáratú adóssága és a hosszú távú hitelek egy része is átvállalásra került.

Éppen ezért úgy látjuk, hogy az Önkormányzat finanszírozása jelenleg megoldott, nem szükségesek azonnali beavatkozások. Javaslatunkat úgy fogalmaztuk meg, hogy azok a következő 4 éves időszakban a fenntartható gazdálkodást szolgálják, és hozzájáruljanak a városi szolgáltatások minőségének további javulásához. A javaslatok tartalmazzak bevételnövelő tételeket valamint költségcsökkentő lépéseket.

A tanulmány a fentieken túl Hajdúsámson 2014-2020 közötti időszakra szóló gazdasági programjának elkészítéséhez nyújt gyakorlati-módszertani segítséget. A 2014 őszén tartandó önkormányzati választások után összeülő új képviselő-testület törvényi feladata ugyanis 6 hónapon belül megalkotni a település gazdasági programját. Bár a konkrét célok kitűzése a választott képviselők feladata lesz a nyilvánosság bevonásával, az előkészítéshez és a helyzetelemzéshez szükséges lépések leírása, továbbá a stratégiai dokumentum módszeres összeállítását szolgáló tematika jelen tanulmány részét képezi.

2. Bevezetés

Hajdúsámson Város Önkormányzatának ÁROP 1.A.5-2013 projektje keretében, a pályázati vállalásoknak megfelelően az alábbi fejlesztési témakör is megvalósul:

„A fenntartható gazdálkodás és költségvetési egyensúly megteremtését szolgáló strukturális változtatások, ezzel összefüggésben az önkormányzat rövid- és középtávú költségvetési helyzetének, finanszírozási struktúrájának értékelése, valamint a költségcsökkentés, hatékonyságnövelés rövid, közép- és hosszú távú opcióinak és stratégiájának kidolgozása és a legnagyobb potenciállal rendelkező opciók meghatározása.”

Jelen tanulmány ezen témakör dokumentumterméke, melynek középpontjában Hajdúsámson Város Önkormányzatának gazdálkodása áll. Ez a terület az egész projekt szempontjából kiemelt fontosságú, mert az ÁROP 1.A.5 pályázati kiírás fókuszja az önkormányzati működés hatékonyságnövelésére és költségcsökkentésére irányult. A racionalizálás alapját a jelenlegi gazdálkodási elvek és gyakorlat áttekintése, alapos felülvizsgálata képezi. Az ennek nyomán levont következtetések és az elemzés során feltáruló lehetőségek adnak útmutatást a továbblépésre, a strukturális változtatási javaslatokra és a különböző tervezési időhorizontokon reális költségcsökkentési, hatékonyságnövelési stratégiai irányokra.

A tanulmányban rövid módszertani ismertető után áttekintjük az önkormányzati gazdálkodás jogi hátterét, amit az Önkormányzat bevételeinek és kiadásainak részletes elemzése követ. A vizsgálat során külön figyelmet szenteltünk az önkormányzati intézmények áttekintésének. Az átvilágítás tükrében javaslatokat fogalmaztunk meg mindazon területeken, amelyek további bevétel növelési vagy költségcsökkentési lehetőséget rejtenek öt éves időtávon belül. A tanulmány utolsó fejezete Hajdúsámson – a 2014 őszén összeülő új képviselő-testület által megalkotandó – gazdasági programjának elkészítéséhez nyújt gyakorlati-módszertani segítséget a 2015-2020 közötti időszakra.

3. A felülvizsgálat módszertana

A költségvetési helyzet és a finanszírozási struktúra felülvizsgálatához mind primer, mind szekunder információforrásokat felhasználtunk.

A szekunder adatok fő forrását a Polgármesteri Hivataltól kapott dokumentumok jelentik, nevezetesen:

- Hajdúsámson Város Önkormányzatának gazdasági programja
- Hajdúsámson Város Önkormányzatának közép és hosszútávú vagyongazdálkodási terve
- a 2012. és 2013. évre szóló önkormányzati költségvetési rendeletek és mellékleteik,
- Hajdúsámson Város Önkormányzatának költségvetési beszámolója a Magyar Államkincstár
- felé benyújtott 2012. és 2013. évekről,

A rendelkezésre álló dokumentumok elemzése mellett a költségvetési gazdálkodás kereteit lefektető jogszabályok áttanulmányozása is megtörtént, ezekre a 4. fejezetben térünk ki bővebben.

Primer információforrásként szolgáltak az ÁROP-1.A.5-2013-2013-0019 projekt keretében korábban lefolytatott interjúk :

- Hajdúsámson Jegyzőjével,
- Hajdúsámson Aljegyzőjével
- Hajdúsámson pénzügyi irodavezetőjével és
- a Hajdúsámson Városfejlesztési Iroda vezetőjével.

Az önkormányzat gazdálkodásának analízise során a vezetői számvitel eszköztára adta a módszertani háttérrel: a mérlegelemzés, az éves beszámoló adataiból képzett

mutatószámok kalkulálása objektív, nemzetközi sztenderdeknek megfelelő vizsgálati keretet nyújtott.

A tanulmány a 2015-2020 közötti időszak gazdasági programjának elkészítésével is foglalkozik. Ez a fejezet a vonatkozó jogszabályoknak, Hajdúsámson korábbi gazdasági programjának, továbbá más települések hasonló dokumentumainak tanulmányozásán alapul. Mindezek alapján az 7. fejezet önmagában is egy módszertani útmutatónak tekinthető, mely a gazdasági program előkészítésén és a dokumentum által lefedett témakörök feldolgozásán vezeti végig az Önkormányzatot.

4. Jogszabályi háttér

A tanulmányban tárgyalt önkormányzati költségvetési gazdálkodási témakör szabályozási kereteit több jogszabály együttesen alkotja. Ezek közül a lényegi elemeket az alábbi 4 törvény előírásai határozzák meg:

- Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban Mötv.) és a kapcsolódó ágazati törvények
- Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban Stabilitási tv.)
- Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Áht.)
- Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről szóló 2013. évi CCXXX. törvény (továbbiakban: Költségvetési tv.)

4.1. A Mötv. releváns vonatkozásai

A 2013-as esztendő új korszakot nyitott a magyarországi önkormányzatok életében. Ekkortól lépett hatályba ugyanis a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban Mötv.) rendelkezéseinek döntő része, mely a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (továbbiakban: Ötv.) által kialakított kereteket, az állam és az önkormányzatok közötti feladat- és hatáskörmegosztást, továbbá az ellátandó önkormányzati feladatok finanszírozásának módját gyökeresen átalakította. Jelen tanulmány tárgyához a Mötv. azon rendelkezési kapcsolódnak, mely a gazdasági program készítésével kapcsolatos kötelezettségeket szabályozza, azokat ezen tanulmány 7. fejezetében tárgyaljuk.

4.2. A Stabilitási tv. releváns vonatkozásai

A Stabilitási tv. alapvető célja a helyi önkormányzatokkal kapcsolatban, hogy ne folytatódjon/kezdődjön újra az a tendencia, amelynek eredményeként a rendszerváltástól eltelt több mint 20 esztendő során a magyarországi önkormányzatok évről évre egyre inkább eladósodtak, és egyre növekvő adósságállományt görgettek maguk előtt. Az önkormányzati rendszer átalakításával párhuzamosan lezajlott egy átfogó adósságkonszolidáció, melyet követően az önkormányzatok „tiszta lappal” indulhattak az új

finanszírozási modellben. Meg kellett azonban teremteni azokat a szigorú kereteket, melyek alapján az eladósodás nem intézményesül újra, és az önkormányzatok csak a törvény által számukra előírt (kötelező és önként vállalt) feladatok ellátásának érdekében kötnek adósságot keletkeztető ügyleteket.

A Stabilitási tv. értelmében 2012. január 1-jétől az önkormányzatok adósságot keletkeztető kötelezettségvállalást – a törvényben meghatározott ügyletek kivételével – kizárólag a Kormány hozzájárulásával köthetnek (még az adósságmegújító hitelt is engedélyeztetni kell), és az adósságból eredő fizetési kötelezettség mértéke éves szinten a saját bevételek 50%-át nem haladhatja meg.

Nem kell a Kormány hozzájárulása

- az EU-s vagy más nemzetközi szervezettől elnyert fejlesztési támogatások megelőlegezésére vagy önrészeire szolgáló hiteleknel,
- a költségvetési éven belüli működési célú hitelek esetében (likvid hitelek),
- reorganizációs hitelek esetében,
- törvényben meghatározott értékhatár alatti ügyletek esetében.

Az adósságot keletkeztető ügylethez a Kormány az alábbi feltételek együttes fennállása esetén járul hozzá:

- a fejlesztési célú ügylet a törvényben meghatározott feladat ellátásához szükséges kapacitás létrehozását eredményezi azzal, hogy a működési kiadások folyamatos teljesítése biztosított;
- az adósságot keletkeztető ügylethez kapcsolódó összes fizetési kötelezettség az ügylet futamidejének végéig egyik évben sem haladja meg az önkormányzat adott évi saját bevételeinek 50%-át;
- a hozzájárulás megadása nem veszélyezteti az államháztartás önkormányzati alrendszere központi költségvetésről szóló törvényben rögzített adósságának tarthatóságát;
- az önkormányzat a helyi iparűzési adót vagy a törvény szerinti vagyoni típusú adók közül legalább az egyiket vagy a magánszemélyek kommunális adóját bevezette;
- kezesség-, illetve garanciavállalás esetén, ha az első két pont szerinti feltétel teljesül.

4.3. Az Áht. releváns vonatkozásai

Az államháztartáson belül működő önkormányzati alrendszer gazdálkodási kereteit az Áht. szabályozza. A jogszabály tartalmazza a költségvetési rendeletről kapcsolatos szabályokat, az átmeneti gazdálkodás előírásait, az előirányzatok módosítására és átcsoportosítására vonatkozó tudnivalókat, a helyi önkormányzatok támogatásának szabályait, a finanszírozási rendet, a számlavezetés kereteit, a beszámolás és zárszámadás rendjét, továbbá a kezesség- és garanciavállalási szabályokat.

4.4. A Költségvetési tv. által meghatározott elemek

A központi költségvetésről szóló törvény a helyi önkormányzatok központi adókból származó részesedését, a helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatásait, valamint a részükre juttatandó költségvetési támogatásokat önálló fejezetként tartalmazza. Ez a jogszabály tehát az önkormányzati költségvetés kialakításának fő vezérfonala. Jelen tanulmány elemző fejezetei tartalmazzák a Költségvetési tv. Hajdúsámsonra releváns rendelkezéseit.

5. Hajdúsámson költségvetésének áttekintése

5.1. Az Önkormányzat működési és felhalmozási mérlege

A 2013. évi működési bevételek 1,5 milliárd forint értékben teljesültek (lásd: 1. táblázat), amelyből 85 % működési célú támogatás, pénzeszköz átvétel államháztartáson belülről, 11 % közhatalmi bevétel, és az intézményi működési bevételek értéke csupán 4 %. Ezzel szemben áll 1,4 milliárd forintnyi működési kiadás, azaz a működési egyenleg 100 millió forintos maradványt mutat.

A működési költségvetésben jelentős módosítást eredményeztek a rendszeres szociális feladatok ellátására érkező támogatások, a közcélú foglalkoztatásra elnyert támogatási összegek, melyek előirányzata egész évre vonatkozóan beépítésre került a hatósági szerződésben foglaltaknak megfelelően, a nyári gyermekétkeztetés biztosítására kapott támogatás, a működőképességet megőrző kiegészítő támogatás 2013. év végére a módosított előirányzat összességében 920.452 E Ft-tal nőtt az eredeti előirányzathoz képest.

A Mötv. 2013. január 1-től hatályos rendelkezése szerint a költségvetési rendeletben működési hiány nem tervezhető, ezért a tervezett működési adatokban jelentkező hiány kezelésére a Képviselő-testület bevételnövelő intézkedésről döntött. Ennek következtében a bevételi előirányzatok közé beépítésre került 125.604 E Ft, mely forrás előteremtésére pályázat került benyújtásra a költségvetési törvényben rendelkezésre álló „önkormányzati fejezeti tartalék” és a „szerkezetátalakítási tartalék” előirányzatra. Tekintettel arra, hogy ez a bevételi előirányzat a pályázat elbírálásáig bizonytalan volt, a bevételi oldal növelésével egyidejűleg a gazdálkodás biztonságának megteremtése érdekében szükség volt a kiadási előirányzatok ugyanezen összeggel (125.604 E Ft) történő zárolására

A szerkezetátalakítási tartalék keretében az Önkormányzat a beszámítás összegének differenciált visszapótlására 21.571 E Ft-ra jogosult, mely összeggel javult az önkormányzat pénzügyi helyzete, de a tervezett adatokban még mindig forráshiány mutatkozott.

Az önkormányzati fejezeti tartalék előirányzatából pályázható, a Helyi Önkormányzatok működőképessége megőrzését szolgáló 2013. évi kiegészítő jogcímen 2013. év decemberében 51.800 E Ft támogatást kapott az Önkormányzat. Az előirányzatok zárolásának teljes feloldására csak ekkor kerülhetett sor.

A felhalmozási bevételek az Uniók projektek hatására elérték az 1 milliárd forintot (a működési költségvetés kétharmada!), amelyhez 0,93 milliárd forint kiadás társult. Az Önkormányzat az előző évi pénzmaradvány igénybevételével kompenzálta az áthúzódó beruházások értékét. A költségvetési felhalmozási hiány biztosításának fedezetére tervezett 37 millió Ft hitelfelvétel összegéből 23 millió Ft összeg felvételére sor került. A terv adatok szintjén mutakozó felhalmozási hiány az adóssághonszolidáció hatásának és a felvett fejlesztési hiteleknek köszönhetően év végére megszűnt.

1. táblázat: 2013. évi beszámoló működési és felhalmozási mérlege

ezer Ft-ban

Bevételek				
Megnevezés	2013. évi			
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés %-a
Működési bevételek:				
<i>Működési célú támogatás államháztartáson belülről</i>	796 988	1 260 904	1 281 060	101,60%
- Helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása	619 591	979 739	980 608	100,09%
- Pénzeszköz átvételek államháztartáson belülről	156 197	281 165	300 452	106,86%
- Átengedett központi adók	21 200	21 200	23 221	109,53 %
<i>Közhatalmi bevételek</i>	124 720	124 100	148 337	119,53%
- Igazgatási szolgáltatási díj, bírság bevételek	1 100	1 100	1 075	97,73%
- Helyi adók	116 000	116 000	143 764	123,93%
- Bírság, pótlék, egyéb fizetési kötelezettség, bevétel	7 620	7 000	3 498	49,97%
<i>Intézményi működési bevételek</i>	41 146	56 076	60 875	108,56%
- kötelező feladatellátásra	30 002	44 777	54 352	121,38%
- önként vállalt feladatellátásra	11 144	11 299	6 523	57,73%
<i>Működési célú átvett pénzeszközök államháztartáson kívülről</i>		700	700	
- kötelező feladatellátásra		150	150	
- önként vállalt feladatellátásra		550	550	
Költségvetési működési bevételek összesen	962 854	1 462 980	1 514 193	103,50%
- kötelező feladatellátásra	951 710	1 451 131	1 507 120	103,86%
- önként vállalt feladatellátásra	11 144	11 849	7 073	59,69%
Költségvetési működési hiány	60 000	194 794		
Költségvetési hiány belső finanszírozása: Előző évi pénzmaradvány (működési)	60 000	194 794	138 764	71,24%
Költségvetési hiány külső finanszírozása (működési célú hitel)				

Függő, átfutó, kiegyenlítő bevételek			2 596	
Működési bevételek összesen	1 022 854	1 657 774	1 655 553	99,87%
- kötelező feladatellátásra	1 011 710	1 645 925	1 648 480	100,16%
- önként vállalt feladatellátásra	11 144	11 849	7 073	59,69%
Felhalmozási bevételek:				
Felhalmozási célú támogatás államháztartáson belülről	1 124 159	1 256 477	636 949	50,69%
- Helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása	1 500	125 690	124 751	99,25%
- Pénzeszköz átvételek államháztartáson belülről	1 122 659	1 130 787	512 198	45,30%
Felhalmozási saját bevételek	20 281	20 281	11 487	56,64%
-Tárgyi eszközök és immateriális javak értékesítéséből származó bevételek	2 281	2 281	161	7,06%
-Pénzügyi befektetések bevételei (kamat bevételek)	3 000	3 000	5 407	180,23%
-Egyéb felhalmozási bevételek	15 000	15 000	5 919	39,46%
Felhalmozási célú átvett pénzeszközök	-	-	-	-
Intézményi saját bevételek felhalmozási része (kártérítés+fordított ÁFA)		160 241	136 470	85,17%
Költségvetési felhalmozási bevételek	1 144 440	1 436 999	784 906	54,62%
Költségvetési felhalmozási hiány	236 423	136 514	32 058	13,56%
Költségvetési hiány belső finanszírozására szolgáló pénzforgalom nélküli bevételek: előző évi pénzmaradvány	233 679	240 428	193 734	80,58%
Költségvetési hiány külső finanszírozására szolgáló finanszírozási célú műveletek bevételei: felhalmozási hitel (hiány)	37 076	23 300	23 300	100,00%
Függő, átfutó, kiegyenlítő bevételek	-	-	-	-
Felhalmozási bevételek összesen	1 415 195	1 700 727	1 001 940	58,91%
Bevételek összesen:				

Kiadások				
Megnevezés	2013. évi			
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés %-a
Személyi juttatások	356 416	529 441	483 190	91,26%
- kötelező feladatellátásra	339 017	527 452	482 990	91,57%
- önként vállalt feladatellátásra	17 399	1 989	200	10,06%
Munkaadókat terhelő járulék és szociális hozzájárulási adó	92 382	118 921	110 603	93,01%
- kötelező feladatellátásra	87 683	118 386	110 554	93,38%
- önként vállalt feladatellátásra	4 699	535	49	9,16%
Dologi kiadások	348 882	476 543	305 089	64,02%
- kötelező feladatellátásra	333 192	460 080	295 482	64,22%
- önként vállalt feladatellátásra	15 690	16 463	9 607	58,36%
Egyéb működési célú kiadások:	192 801	524 074	494 810	94,42%
- Államháztartáson belülre	116 289	153 945	142 361	92,48%
- kötelező feladatellátásra	106 081	138 681	127 153	91,69%
- önként vállalt feladatellátásra	10 208	15 264	15 208	99,63%
- Államháztartáson kívülre	262	17 349	17 349	100,00%
- kötelező feladatellátásra	262	512	512	100,00%
- önként vállalt feladatellátásra		16 837	16 837	100,00%
- Társadalom- és szociálpolitikai juttatások	76 250	352 780	335 100	94,99%
Tartalékok	32 373	8 795		0,00%
Költségvetési működési kiadások összesen	1 022 854	1 657 774	1 393 692	84,07%
- kötelező feladatellátásra	974 858	1 606 686	1 351 791	84,14%
- önként vállalt feladatellátásra	47 996	51 088	41 901	82,02%
Költségvetési működési többlet			120 501	
Működési célú hiteltörlesztés				
Függő, átfutó, kiegyenlítő kiadások			-197	
Működési kiadások összesen	1 022 854	1 657 774	1 393 495	84,06%
- kötelező feladatellátásra	974 858	1 606 686	1 351 594	84,12%
- önként vállalt feladatellátásra	47 996	51 088	41 901	82,02%
Felhalmozási kiadások:				
Beruházások	1 309 961	1 501 703	755 706	50,32%
Felújítások	35 842	33 948	32 695	96,31%
Egyéb felhalmozási kiadások:	35 060	34 095	28 563	83,77%
-Támogatásértékű felhalmozási kiadások	8 000	8 000	8 000	100,00%
- Felhalmozási célú pénzeszköztáradás	2 060	5 560	3 739	67,25%
- Felhalmozási célú kamat	25 000	20 311	16 600	81,73%
- Egyéb felhalmozási kiadások		224	224	100,00%
Fejlesztési céltartalék		3 767		0,00%
Költségvetési felhalmozási kiadások	1 380 863	1 573 513	816 964	51,92%
Költségvetési felhalmozási többlet				
Felhalmozási hiteltörlesztés	34 332	127 214	126 713	99,61%
Függő, átfutó, kiegyenlítő kiadások			-10 265	
Felhalmozási kiadások összesen	1 415 195	1 700 727	933 412	54,88%
Kiadások összesen:	2 438 049	3 358 501	2 657 493	109,00 %

5.2. Bevételek forrásonkénti részletes vizsgálata

5.2.1. Intézményi működési bevételek

Az intézményi működési bevételek 2012-ről 2013-ra nem változtak jelentősen. Az intézményi működési bevételek 41 146 E Ft-os előirányzatának teljesülése összesen 60 875 E Ft, mely 108,56%-os teljesítési arányt jelent. Ezen adatok nagyrészt a közoktatási intézmény által nyújtott ételmezési tevékenységből realizálódtak, és értékük nem mutat releváns eltérést a 2012. évi adathoz képest.

5.2.1.1. Az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevételek

Az intézményi működési bevételek kis része származik vagyonhasznosításból, bérbeadásból. Az Önkormányzat Gazdasági Programjában azonban feladatként rögzítette a vagyonhasznosítás módjainak és lehetőségeinek áttekintését a vagyonhasznosítási bevételek növelése érdekében.

5.2.2. Közhatalmi bevételek, átengedett központi adók teljesülése

A közhatalmi bevételek aránya nem jelentős a bevételek között egyik évben sem, 2012. évhez képest azonban összegük növekedést mutat, hiszen a 2012. évi 112 929 E Ft összeggel szemben 2013-ban 148 337 E Ft összegű közhatalmi bevételt könyvelhetett el az önkormányzat. A növekedés a helyi adók, elsősorban az iparűzési adó és a magánszemélyek kommunális adója tekintetében mutatható ki. A helyi adók tervezett 116.000 E Ft bevételi előirányzatból év végére 143.764 E Ft teljesült, ami 123,93%-os teljesítési arálynak felel meg. A magas teljesítési arány eléréséhez hozzájárult az adócsoport adóbevételek növelése érdekében folytatott következetes végrehajtási és ellenőrzési tevékenysége. A közhatalmi bevételek arányukban nem, de értékükben jelentős összegűek, és szükségesek az Önkormányzat intézményeinek támogatással nem fedezett kiadásai finanszírozásához.

Az átengedett központ adókból származó bevétel jelentősen csökkent 2012. évhez képest. Az átengedett központi adók szerepe a finanszírozási rendszer átalakulásával megváltozott. Az önkormányzatnak ezen a jogcímen már csak az általa beszedett gépjárműadó 40 %-ából származik bevétele. Az éves tervadat 21.200 E Ft, a teljesítés

aránya 109,53%, mely összességében 23.221 E Ft-os forrást jelent a 2013. évi gazdálkodás során. Ezzel szemben 2012-ben az önkormányzat 535 206 E Ft összegű átengedett központi adóval gazdálkodhatott.

2. számú táblázat: Közhatalmi bevételek, átengedett központi adók

ezer Ft-ban

Bevétel megnevezés	013. évi			
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés %-a
Vállalkozók kommunális adója	0	0	1	
Magánszemélyek kommunális adója	27 000	27 000	34 348	127,21%
Iparüzési adó	82 000	82 000	101 513	123,80%
Építményadó	7 000	7 000	7 9 2	112,89%
Helyi adók összesen	116 000	116 000	143 764	123,93%
Önkormányzatot megillető helyszíni bírság	2 500	2 500	507	20,28%
Bírságok, pótlékok	4 500	4 500	2 953	65,62%
Környezetvédelmi bírság		0	38	
Egyéb bírság		500	960	192,00%
Egyéb sajátos bevételek összesen	7 000	7 500	4 458	59,44%
Gépjárműadó	21 200	21 200	23 221	109,53%
Átengedett központi adók összesen	21 200	21 200	23 221	109,53%

5.2.2.1. Iparüzési adó

Az iparüzési adó törvényileg megállapított felső határa a helyi adókról szóló törvény alapján 2%, és az Önkormányzat jelenleg a maximálisan kiszabható mértéket alkalmazza, tehát ez már nem növelhető. Az adóbevételek emelésére alkalmazható egyetlen irány a gazdaságfejlesztés.

A település elkötelezett a helyi ipar és vállalkozásfejlesztés támogatására. Az Önkormányzat Gazdasági Programjában határozta meg a kívánt fejlődési irányokat és azok megvalósításához szükséges lépéseket:

- Bővíteni kívánják a helyi ipar számára kijelölt területet, melyet a honlapjukon, hirdetésekben fognak népszerűvé tenni.

- A vállalkozások támogatása, érvényesülésének segítése érdekében összeállítják az ún. Vállalkozói térképet, mely tartalmazza, hogy a településen mely vállalkozások mivel foglalkoznak és milyen címen található a telephelyük.
- Az Önkormányzat honlapján bemutatkozási lehetőséget biztosítanak a helyi vállalkozásoknak.

5.2.2.2. Építményadó

Az építményadó az építmény hasznos alapterületére számítva 150 Ft/m². A törvényi szabályozás alapján az adó mértékének felső határa 1100 Ft/m². Abban a hipotetikus esetben, ha a maximális adómérték kerülne kiszabásra, és ez nem okozna változást a lakosságszámban és az adófizetési morálban, lehetségesnek mutatkozna a bevételek jelentős növelése. Természetesen az adó megállapításakor a lakosság adófizetési képességét és a szociális szempontokat is figyelembe kell venni, így egy ilyen emelés valószínűleg elviselhetetlen terheket jelentene a lakosság számára, és kedvezőtlen demográfiai folyamatokkal járna.

5.2.2.3. Magánszemélyek kommunális adója

A magánszemélyek kommunális adója adótárgyanként, illetőleg lakásbérleti jogonként 7.000 Ft. A településen élő 70. életévét betöltött és egyetlen adóköteles ingatlannal rendelkező lakosok számára mentességet biztosítanak, míg a 65 életévüket betöltött egyedülálló személyeknek 50%-os kedvezményt nyújt az önkormányzat. Az adó törvényi maximuma adótárgyanként legfeljebb 17.000 Ft. Az adó nagysága – hasonlóan az építményadóhoz – viszonylag messze esik a törvényi plafontól, ezért adóemeléssel érhető el növekmény a befizetésekben, azonban az emelés nagyságát részletes hatástanulmánnyal célszerű alátámasztani. A település hátrányos helyzete miatt és a lakosság teherbíró képességét figyelembe véve csak minimális emelés lenne indokolt gazdaságilag.

5.2.2.4. Egyéb bevételek

Bírság, pótlék, egyéb fizetési kötelezettség, bevételének teljesítése 3.498 E Ft összeget mutat, mely a 7.000 E Ft-os módosított előirányzat 49,97%-a. Az adatok tartalmazzák az önkormányzatot megillető helyszíni bírságokat is.

5.2.3. Finanszírozási bevételek

Az előző évi működési célú pénzmaradvány 194.794 E Ft módosított előirányzata 71,24%-os arányú igénybevételt mutat, 138.764 E Ft-tal járult hozzá az önkormányzat 2013. évi gazdálkodásához.

A felhalmozási célú pénzmaradvány 240.428 E Ft-os összegéből 193.734 E Ft került igénybevételre 80,58%-ban. A fel nem használt előirányzat is kötelezettséggel terhelt, a tényleges fizetési kötelezettségekkel arányosan kerül a következő évben felhasználásra.

Az év során működési hitel felvételére nem került sor. A 2013. évi gazdálkodás során folyamatosan szem előtt tartották a stabilitási törvény azon rendelkezését, mely szerint 2013. december 31. napján működési hitel nem terhelheti az önkormányzat költségvetését. A költségvetési felhalmozási hiány rendezésére 2013. év decemberében 23.300 E Ft fejlesztési hitel felvételére került sor.

5.2.4. Működési célú támogatások, támogatásértékű bevételek

Helyi önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása jogcímen a tervezett bevétel közel 100 %-a, 981 M Ft érkezett az önkormányzat számlájára.

2013-ban az önkormányzatok a köznevelési támogatások közül csak az óvoda működtetéséhez kapcsolódó jogcímenen igényelhetek támogatást, a 2013. évi támogatások összege mégsem csökkent jelentős mértékben a 2012. évi támogatások összegéhez képest, mivel az önkormányzat működésének általános támogatása és az óvodai működés támogatása nagyobb összeggel került folyósításra 2013-ban.

A működési célú támogatásértékű bevételek (pénzeszközátvételek államháztartáson belülről) nagy része a közfoglalkoztatással kapcsolatos, jelentős növekedést mutatnak az előző évhez képest, 2013-ban összegük több mint 200 M Ft.

3. számú táblázat: Működési célú támogatások

Jogcím megnevezése	2013. évi			
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés %-a
Helyi önkormányzatok működésének általános támogatása	197 937 090	197 937 090	197 937 090	100,00%
A települési önkormányzatok működésének támogatása	197 937 090	197 937 090	197 937 090	100,00%
Önkormányzati hivatal működésének támogatása 4 hó	144 132 600	144 132 600	144 132 600	100,00%
Önkormányzati hivatal működésének támogatása 8 hó			0	
Település üzemeltetés	0		0	
A zöldterület-gazdálkodással kapcsolatos feladatok ellátásának támogatása	11 281 875	11 281 875	11 281 875	100,00%
Közvilágítás fenntartásának támogatása	21 691 300	21 691 300	21 691 300	100,00%
Köztetető fenntartásával kapcsolatos fenadatok támogatása	1 130 255	1 130 255	1 130 255	100,00%
Közutak fenntartásának támogatása	4 989 600	4 989 600	4 989 600	100,00%
Beszámítás összege	-21 571 140	-21 571 140	-21 571 140	100,00%
Egyéb kötelező önkormányzati feladatok támogatása	36 282 600	36 282 600	36 282 600	100,00%
Egyes köznevelési feladatok támogatása	293 168 000	269 654 000	269 654 000	91,98%
Eszterlánc Óvoda	293 168 000	269 654 000	269 654 000	91,98%
Óvodapedagógusok bértámogatása 8 hó	83 072 000	83 072 000	83 072 000	100,00%
Óvodapedagógusok nevelő munkáját közvetlenül segítők bértámogatása 8 hó	21 760 000	21 760 000	21 760 000	100,00%
Óvodapedagógusok bértámogatása 4 hó	42 480 000	37 760 000	37 760 000	100,00%
Óvodapedagógusok bértámogatásának pótlólagos összege (3 hó)		10 524 000	10 524 000	100,00%
Óvodapedagógusok nevelő munkáját közvetlenül segítők bértámogatása 4 hó	17 408 000	14 688 000	14 688 000	100,00%
Óvodaműködtetés támogatása 8 hó	18 720 000	18 864 000	18 864 000	100,00%
Óvodaműködtetés támogatása 4 hó	9 360 000	8 424 000	8 424 000	100,00%
Ingyenes és kedvezményes gyermek (óvodai,) étkeztetés támogatása	31 926 000	29 478 000	29 478 000	100,00%
Ingyenes és kedvezményes gyermek (iskolai) étkeztetés támogatása	68 442 000	45 084 000	45 084 000	100,00%
A települési önkormányzatok szociális és gyermekjóléti i feladatainak támogatása	114 667 205	358 754 205	358 754 487	100,00%
Egyes jövedelempótló támogatások kiegészítése		244 087 000	244 087 282	100,00%
Hozzájárulás a pénzübeli szociális ellátásokhoz	114 667 205	114 667 205	114 667 205	100,00%
Kulturális feladatok támogatása	15 319 320	15 319 320	15 319 320	100,00%
Könyvtári, közművelődési és múzeumi feladatok támogatása	15 319 320	15 319 320	15 319 320	100,00%
Települési önkormányzatok támogatása a nyilvános könyvtári ellátási és a közművelődési feladatok ellátásához	15 319 320	15 319 320	15 319 320	100,00%
Kv.tv. 2. számú melléklet összesen:	621 091 615	841 664 615	841 664 897	100,00%
Központosított előirányzat terhére igénybe vehető működési célú támogatások		32 155 000	32 043 699	99,65%
Szerkezetátalakítási tartalékból folyósított támogatás		27 571 000	27 571 140	100,00%
Egyéb központi támogatás (bérkompenzáció)		28 049 000	27 978 944	99,75%
2013. évi bérkompenzáció		8 137 000	8 137 144	100,00%

Rendszeres gyermekvédelmi támogatás		19 912 000	19 841 800	99,65%
Települési önkormányzatok működőképessége megőrzését szolgáló kiegészítő támogatás		51 800 000	51 800 000	100,00%
Működési költségvetési támogatás összesen:	621 091 615	981 239 615	981 058 680	99,98%

5.2.5. Felhalmozási bevételek

A felhalmozási hiány az eredeti költségvetésben jelentkező 37.076 E Ft-os adathoz képest – elsősorban az adósságkonszolidáció hatásának köszönhetően év végére megszűnt.

5.2.5.1. Egyéb felhalmozási bevételek

Az egyéb felhalmozási bevételek 2012-hoz képesti növekedése sajnos nem a ténylegesen beszedett bevételek eredménye, hanem a fordított áfa rendezéséből adódó könyveléstechnikai jellegű növekmény. Itt kell ugyanis kimutatni a számviteli nyilvántartásokban a beruházásokhoz kapcsolódó általános forgalmi adó visszatérüléseket, a fordított általános forgalmi adóhoz kapcsolódó technikai elszámolásokat. A felhalmozási célú bevételek 20.281 E Ft-os előirányzata év végére 11.487 E Ft összegben teljesült, ami 56,64%-os teljesítési arányt mutat. Ebben az évben is nagyon alacsony összeget képviselnek ezek a bevételek, korlátozva ezzel az önkormányzat fejlesztési céljainak megvalósítását. Évről évre sajnos azzal kell szembesülni, hogy felhalmozási bevételek hiányában a szükséges fejlesztések kivitelezéséhez nincs elegendő forrás. Tárgyi eszközök és immateriális javak értékesítése, egyéb felhalmozási bevétel előirányzat 17.281 E Ft összegben került tervezésre, azonban a teljesítés 6.080E Ft összege (35,18%) jelentős elmaradást mutat. Itt kerül elszámolásra a korábbi években megvalósult ingatlan értékesítésekhez kapcsolódó részletfizetésekből esedékes bevétel éves szintű tervezett összege 112 E Ft, melyből 128 E Ft (114,29%) folyt be. A feleslegessé vált tárgyi eszközök értékesítéséből származó bevételek és az egyéb felhalmozási bevételek is ezen a soron jelennek meg. Pénzügyi befektetések bevételei az átmenetileg szabad felhalmozási pénzeszközök befektetéseiből származnak, 3.000 E Ft előirányzatához képest 5.407 E Ft-ot realizált az önkormányzat, így a teljesítés aránya 180,23%.

5.2.5.2. Felhalmozási támogatások

4. számú táblázat: Felhalmozási támogatások

Jogcím megnevezése	2013. évi			
	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Teljesítés %-a
Központosított előirányzat terhére igénybe vehető felhalmozási célú támogatások:				
Könyvtári érdekeltségnövelő támogatás			111 000	
Sportöltöző bővítésére elnyert támogatás		17 000 000	17 000 000	100,00%
Adósságkonszolidáció során kapott támogatás		107 190 000	107 189 860	100,00%
Felhalmozási támogatások összesen:		124 189 860	124 300 860	100,09%

5.2.5.3. Felhalmozási célú pénzeszköz átvétel

A jogcímen rendelkezésre álló módosított előirányzat 1.130.787 E Ft, a teljesítés aránya 45,30%, összege 512.198 E Ft. Ezen belül a hazai pályázati forrásokból és az Európai Unió támogatással megvalósuló önkormányzati beruházásokhoz biztosított fejlesztési támogatások módosított előirányzata összesen 1.122.993 E Ft. A teljesítési adat 506.458 E Ft, ez 45,10%-os teljesítési arányt jelent. Az alacsony teljesítési arány arra vezethető vissza, hogy a tervezett előirányzat a támogatási szerződésekben foglalt adatok alapján került beállításra a teljes beruházási költségek figyelembe vételével, ugyanakkor a projektek fizikai megvalósítása és az ehhez kapcsolódó pénzforgalom lebonyolítása ettől értelemszerűen elmarad, illetve többéves beruházás esetén a következő évek költségvetéseiben jelenik majd meg. Jelenleg több beruházás is a kivitelezés szakaszában van, így a jövőben a kifizetési kérelmek benyújtásával a támogatások lehívásának realizálása várható.

5.3. Kiadások részletes vizsgálata

5.3.1 Személyi juttatások

Az Önkormányzat teljes létszáma 2013-ban közfoglalkoztatottak nélkül 141 főt tett ki, az alábbi megoszlásban:

- Önkormányzat – 5 fő
- Polgármesteri Hivatal – 40 fő

- Petőfi Sándor Közművelődési Intézmény – 6 fő
- Eszterlanc Óvoda – 90 fő

A létszám, ezzel együtt a személyi juttatások összege jelentősen csökkent 2012. évhez (302 fő) képest, mely az Önkormányzat által 2012-ben fenntartott II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola fenntartói feladatainak átadásával magyarázható alapvetően (-141 fő). A létszám és a személyi juttatások további csökkenését (-18 fő) okozta, hogy a Hajdúsámsoni Mikrotérségi Szociális Szolgálat szociális alapszolgáltatásokat nyújtó intézmény 2013-ban megszűnt, az alapszolgáltatásokat a továbbiakban a Nyíradonyi Szociális és Gyermekjóléti Társulás nyújtja, így az alapszolgáltatásokkal kapcsolatos kiadások nem személyi juttatásként, hanem átadott pénzeszközként jelentkeztek 2013-ban. Az Önkormányzat és a Polgármesteri Hivatal együttes létszáma 7 fővel csökkent a 2012. évi létszámhoz képest. A Polgármesteri Hivatal esetében az önkormányzati hatáskörből kikerülő 2012. évi feladatok létszámcsökkentő hatását kompenzálta, hogy a korábban az iskola által az óvoda és a közművelődési intézmény részére végzett gazdálkodási feladatokat 2013. évtől a Polgármesteri Hivatal látja el.

A létszámcsökkenéssel járó szervezeti változások jelentős hatást gyakoroltak a személyi juttatásokra és a kapcsolódó munkáltatót terhelő járulékok összegére, hiszen több mint 382 M Ft összegű csökkenésüket tapasztalhatjuk 2012. évi összegükhöz képest annak ellenére, hogy a közfoglalkoztatottak létszáma jelentős növekedést mutat azok 2012. évi létszámához képest.

5.3.2. Dologi kiadások

A 2013. évi dologi kiadások módosított előirányzatának összege 476.543 E Ft, közel azonos a dologi kiadások 2012. évi teljesítésével. A tervezett adatban tehát nem tapasztalhatjuk a szervezeti változások hatását, melyet azonban mégis érezhetünk a dologi kiadások 2013. évi teljesítés adat csökkenésében, hiszen a teljesítés 64,02%-a az előirányzatnak, azaz összesen 305.089 E Ft került felhasználásra.

A dologi kiadások időarányostól alacsonyabb teljesítésének oka a Képviselő-testület által a költségvetés elfogadásával egyidejűleg meghozott határozata is, mely alapján az önkormányzat és intézményrendszere tekintetében 125.604 E Ft kiadási előirányzat zárolására került sor. Ennek következtében a halasztható kiadások – köztük a dologi kiadások is – átütemezésre kerültek. Az előirányzatok zárolásának teljes körű feloldására csak decemberben volt lehetőség a működőképesség megőrzését szolgáló kiegészítő támogatás megérkezése után.

5.3.3. Egyéb működési és felhalmozási célú kiadások

Az államháztartáson belüli szervezetek számára működési célból végleges jelleggel nyújtott támogatások és más ellenérték nélküli kifizetések 160 millió forintot tesznek ki a 2013-as előirányzatban, és jelentős mértékben, közel 85 millió forinttal emelkedtek 2012-höz képest. A szervezeti változások miatt a II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola első félévi működtetéséhez hozzájárulás megfizetését vállalta az Önkormányzat, melyhez 35.946 E Ft előirányzat került biztosításra. A Hajdúsámsoni Mikrotérségi Szociális Szolgálat által ellátott feladatokhoz, a Nyíradonyi Társulási hozzájárulás, valamint az előző évi elszámolás miatti fizetési kötelezettségekhez 54.413 E Ft előirányzatot biztosított a Képviselő-testület, melynek 78,80 %-a, 42.876 E Ft került felhasználásra

A civil és egyéb szervezetek, egyházak 2013. évi támogatására, valamint más, nem államháztartási alrendszerbe tartozó szervezetek, személyek részére biztosított 17.349 E Ft-os működési előirányzat az év során 100%-ban felhasználásra került. Az önkormányzat tulajdonában lévő társasházi lakás működési kiadásaihoz éves szinten 12 E Ft-tal kell hozzájárulni, a teljesítési adat 100%-os teljesülést mutat. A Debreceni Agglomeráció Hulladékgazdálkodási Társulás részére fizetendő társulási hozzájárulás 500 E Ft-os előirányzata 100%-ban teljesült.

A felhalmozási célú pénzeszközáradások a Nyíradony Hajdúsámson között épülő kerékpárút megvalósításához kapcsolódó, támogatási szerződésben el nem számolható költségek fedezetére 8.000 E Ft összeget, valamint a Technikai Tömegsport és Ifjúsági

Szabadidős Egyesület részére a sportöltöző felújítására nyújtott 3.229 E Ft támogatási összeget tartalmazzák.

5.3.4 Beruházások, felújítások.

A támogatott projektek a megvalósítás különböző szakaszaiban vannak, a költségvetési rendeletben feltüntetett teljesítési adatok a számviteli nyilvántartásokban szereplő, véglegesen elszámolható kiadásokat tartalmazzák. Az utófinanszírozott projektek esetében előfordul, hogy támogatás megelőlegezésére került sor az önkormányzat részéről.

Intézmény neve	Kezd. éve	Összkölt.	Összköltségből		2012.12.31.-ig felh.		2013. évi előirányzat		2013. évi Teljesítés
			Saját forrás	Tám.	Saját forrás	Tám.	Saját forrás	Tám.	
Feladat, cél megnevezése									
ÖNKORMÁNYZATI BERUHÁZÁSOK									
ÉAOP-4.1.2/A-2008-0036 egészségügyi alapellátás fejlesztése	2008	146 415	66 415	80 000	64 033	80 000	2 382		0
Infokommunikációs technológiai fejlesztés	2009	14 780	14 780	0	13 828		952		0
ÉAOP-3.1.3/A-09-2009-0020 kerékpárút kialakítása	2009	285 473	64 851	220 622	36 775		28 076	220 622	123 247
ÉAOP-5.1.2/D-2-09-2009-0045 belterületi vízrendezés	2009	358 584	30 014	328 570	18 376		11 638	328 570	239 840
Falumegújítás Hajdúsámson-Martinka településrészen kerítés létesítése, játszóeszközök beszerzése forrása	2010	6 942	1 408	5 534	1 391		17	5 534	5 551
ÉAOP-3.1.4/A-09-2010-0007 „Korszerű közösségi közlekedés létrehozása	2010	179 876	32 102	147 774	13 834		18 098	147 774	104 960
ISPA szennyvízberuházás fejlesztési forrás	2011	9 335	9 335	0			9 335		0
ÉAOP-5.1.2/D2-11-2011-0049 - csapadékvíz elvezető rendszer I.	2011	320 547	6 225	314 322	599	1 387	5 626	312 935	37 898
ÉAOP-4.1.3/B-11-2012-0014 "Bölcsődefejlesztés megvalósítása	2011	169 364	16 078	153 286	8 999	2 024	7 079	151 262	41 550
Településrendezési terv módosítása a	2012	2 286	2 286	0	1 829		457		229
A 2055/1 hrsz-ú ingatlanhoz kapcsolódó telekalakítás költségére	2012	100	100	0			100		0
Víziközmű beruházások	2012	11 335	11 335	0			11 335		0
Egészségház parkolójával l kapcsolatban felmerülő telekalakítás fedezetére	2012	190	190	0			190		139
Eszterlánc Óvodában történő energetikai igény-feltáró vizsgálat és pályázati önerő fedezetére	2012	282	282	0	191		91		91
Polgármesteri Hivatal "A" és "B" épületének összeépítése	2012	43 738	7 738	36 000		515	7 738	35 485	43 206

Légimentő bázis megépítéséhez szükséges telekalakítás költségére	2012	0	0	0			0		0
TÁMOP-3.2.3/A-11/1-2012-0111 „Építő közösségek létrehozása	2013	1 012	0	1 012				1 012	791

5. számú táblázat: Beruházások, Felújítások

Intézmény neve	Kezd. éve	Összkölt.	Összköltségből		2012.12.31.-ig felh.		2013. évi előirányzat		2013. évi
			Saját forrás	Tám.	Saját forrás	Tám.	Saját forrás	Tám.	Telj.
Feladat, cél megnevezése									
TIOP-1.2.3-11/1-2012-0431 könyvtár korszerűsítése	2013	6 055	0	6 055				6 055	1 516
Sportöltöző bővítése	2013	19 422	2 422	17 000			2 422	17 000	0
Startmunka mintaprogram traktor beszerzése	2013	5 740	0	5 740				5 740	5 740
800 éves település Hajdúsámson című film, digitális eseménynaptár	2013	1 650	1 650	0			1 650		1 143
Hajdúsámson története pannó	2013	2 000	2 000	0			2 000		2 000
Óvoda tűzkár következtében sérült eszközök pótlására	2013	1 421	1 421	0			1 421		0
Fordított ÁFA befizetés technikai rendezéséhez előirányzat biztosítása	2013	144 139	144 139				144 139		144 139
Klímaberendezés felszerelése	2013	210	210	0			210		210
Tanyafejlesztési program, külterületi földútjainak karbantartását biztosító , eszközök beszerzésére	2013	1 111	1 111	0			1 111		0
Egészségügyi központ meghibásodott gázkazánjának 2 db új gázkazánra történő lecserélése	2013	912	912	0			912		912
Központi orvosi ügyelet részére defibrillátor vásárlása	2013	270	270	0			270		270
AROP-1.A.5-2013-2013-0101 Önkormányzat szerv. fejl. a Magyar Program tükrében	2013	2 200	0	2 200				2 200	0
Városközpont fejlesztése, park rendezésével	2013	7 800	7 800	0			7 800		0
Eszterlánc Óvoda részére átcsoportosítás számítógép, szoftver beszerzésének fedezetére	2013	220	220	0			220		220
Startmunka mintaprogram keretében történő beruházási kiadások fedezetére	2013	2 054	0	2 054				2 054	2 054
Temetőrendezési terv elkészítésének fedezetére a 287/2013. (XI.28.) öh. sz. határozat alapján	2013	191	191	0			191		0
BERUHÁZÁSOK ÖSSZESEN		1 745 654	425 485	1 320 169	159 855	83 926	265 460	1 236 243	755 706
Vadászház felújítása a 316/2012. (X.25.) öh. sz. határozat alapján	2012	650	650	0			650		0
Óvoda épületében bekövetkezett tűzkár miatti végleges helyreállításához szükséges kiadásokra fedezet biztosítása a 337/2012. (XI.29.) öh. számú határozat alapján	2012	45 503	45 503	0	12 808		32 695		32 695

Az Árpád u. 22. szám alatti épület fűtési rendszerének átalakítása a 62/2013. (III.28.) öh. Sz. határozat alapján	2013	603	603	0			603		0
FELÚJÍTÁSOK ÖSSZESEN		46 756	46 756	0	12 808	0	33 948	0	32 695
TARTALÉKOK									
Fejlesztési céltartalék		3 767	3 767				3 767		
Beruházások, Felújítások Összesen		1 796 177	476 008	1 320 169	172 663	83 926	303 175	1 236 243	788 401

A beruházásra, felújításra fordított kiadások összege jelentősen nőtt 2012-hez képest a folyamatban lévő projektek miatt, mivel azonban a projektekhez nyújtott támogatások is lehívásra kerültek 2013-ban, így a felhalmozási hiány tervezett összegében elsősorban nem a beruházási kiadásokat kellett figyelembe venni tekintettel arra is, hogy a beruházási kiadások értékében megjelenik a fordított áfa miatti kiadás is 144 M Ft összegben. A beruházások módosított kiadási előirányzatával szemben a felhasználás mindössze 755.706 E Ft, amely 50,32 %-os teljesítési aránynak felel meg. A teljesítési adat összegének nagy része a pályázati támogatással megvalósuló projektekhez kapcsolódó kifizetésekből keletkezett. A módosított előirányzathoz képest alacsony teljesítés elsősorban annak köszönhető, hogy a projektek támogatással növelt, teljes előirányzatát tartalmazza a költségvetés, de a nagy költségigényű kivitelezési munkák megvalósítása folyamatban van, illetve még nem kezdődött meg, így várhatóan a következő évre is húzódik majd át előirányzat maradvány.

5.3.5. Finanszírozási kiadások

Működési hitelből származó fizetési kötelezettsége az önkormányzatnak 2012. december 31-én nem volt és a 2013. éves gazdálkodás során sem keletkezett, így hiteltörlesztési kiadás nem került tervezésre és teljesítésre sem a működéshez kapcsolódóan.

2013. évben újabb fejlesztési célú hitelek felvételére került sor, de ezekre a hitelekre 2013. évre vonatkozóan az önkormányzatnak hiteltörlesztési kötelezettsége nem keletkezett, a korábban igénybe vett fejlesztési célú hitelek vonatkozásában a költségvetésben szereplő módosított előirányzat összesen 127.214 E Ft. A teljesítési adat

126.713 E Ft, arányát tekintve 99,61%. A teljesítési arányt a Magyar Állam által átvállalt és költségvetési támogatás formájában kiutalt összegek adósságcsökkentésre történő felhasználása eredményezte. Az adósságkonszolidáció keretében az állam által átvállalt adósságállományhoz kapcsolódó kölcsönszerződések módosítása megtörtént, hatása a költségvetési rendeleten rendeletmódosítás alkalmával átvezetésre került.

5.3.6.Szociálpolitikai feladatok teljesülése

Társadalom és szociálpolitikai juttatás címén az év végi adatok alapján a 352.780 E Ft összegű előirányzat 94,99%-a került felhasználásra, összesen 335.100 E Ft került kifizetésre a jogszabályi előírások alapján, valamint az önkormányzat helyi rendeletében meghatározott ellátottak részére. Ezen kiadáson belül a foglalkoztatást helyettesítő támogatás jelenti a legnagyobb kiadást, hiszen a 335.100 E Ft-os teljesítési adatból 203.790 E Ft ezen a jogcímen került kifizetésre. A 2013. évi társadalom és szociálpolitikai kiadások a 2012. évi összegükhöz képest csökkenést mutatnak. Ennek okai a bizonyos önkormányzati hatáskorból kikerülő ellátások (pl. ápolási díj), valamint az, hogy az erősödő közfoglalkoztatás miatt kisebb létszámban igénylik a foglalkoztatást helyettesítő támogatást.

5.4. Hajdúsámson intézményeinek költséggazdálkodása

5.4.1. Eszterlanc Óvoda

Az Óvodában 90 fő munkavállaló dolgozott 2013-ban, amely létszám megegyezik a törvényileg engedélyezett létszámmal. Az Eszterlanc Óvoda továbbra is önállóan működő költségvetési szerv, a gazdálkodással kapcsolatos feladatait az iskola fenntartói jogának átadása miatt 2013. január 1. napjától a Polgármesteri Hivatal végzi.

Az óvoda működési bevételei jelentős növekedést mutatnak a 2012. évi összegükhöz képest, tekintettel arra, hogy a gyermekétkeztetés már szociális önkormányzati feladatnak minősül, az iskolai étkeztetés feladatait a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ nem vette át, az iskolai étkeztetés feladatai és az ahhoz kapcsolódó létszám 2013. január 1-től 2013. június 30. napjáig, az iskola Hit Gyülekezete fenntartásába történő adásáig az

Eszterlanc Óvodához kerültek átadásra. Az Óvoda finanszírozásának biztosításához nem volt szükség nagy összegű önkormányzati támogatásra 2013-ban, ellentétben a 2012. évi finanszírozással, melyet az állami támogatás 2012. évihez viszonyított növekedése okoz. A személyi juttatások emelkedését láthatjuk, mely a 6 fős létszám növekedés mellett a pedagógus béremelések hatását tükrözi. A dologi kiadások a fent említett étkeztetési feladatok hatására emelkedtek meg 2013. évben.

5.4.2. Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény

A Petőfi Sándor Városi Könyvtár, Közművelődési és Muzeális Intézmény továbbra is önállóan működő költségvetési szerv maradt, létszáma nem változott, továbbra is 6 fő, gazdálkodási feladatainak ellátására – melyet korábban az iskola végzett – a Képviselő-testület 2013. január 1. napjától a Polgármesteri Hivatalt jelölte ki.

Az intézmény finanszírozásához még mindig szükséges az Önkormányzat hozzájárulása, azonban ennek összege jelentős csökkenést mutat 2012. évi összegéhez képest, melyet szintén az állami támogatás 2012. évihez viszonyított növekedése okoz.

A személyi juttatások kis mértékben emelkedtek ellentétben a dologi kiadásokkal 2012. évhez képest, a személyi juttatások emelkedését azonban kompenzálta a működési bevételek 2012. évi összegéhez viszonyított növekedése.

6. Költségcsökkentő, hatékonyságnövelő intézkedések

Az 5. fejezetben ismertetett költségvetési elemzés eredményeként megállapíthatjuk, hogy Hajdúsámson a feladatellátás biztosítása érdekében szigorú költséggazdálkodást folytat. A megtakarítási lehetőségek keresése része az éves tervezési munkának, és sok helyen már meg is történtek a szükséges hatékonyságnövelő intézkedések. Az Önkormányzat határozott célkitűzése a feladatellátás színvonalának emelése, számos önként vállalt feladat keretében olyan szolgáltatási szint elérése, ami meghaladja a hasonló méretű városok gyakorlatát.

Az Önkormányzat minden lehetőséget megragad, hogy pályázatok segítségével fejlessze a város infrastruktúráját. A pályázati források elnyerésének biztosítására külső szakértők bevonása mellett magas szakértelemmel rendelkező 6 fős apparátust működtet.

Egyben látható, hogy a pályázatok önerejének biztosítása igen jelentős terhet jelentett Hajdúsámson számára.

A projektek, intézmények korábbi finanszírozási problémáira ugyanakkor megoldást jelentett a jelenlegi gazdasági ciklusban az önkormányzati adósságok átvállalása, valamint az önkormányzatnál maradó feladatokra igényelhető támogatási összegek növekedése.

Jól látható, hogy az átengedett központi adóbevételek jelentős csökkenését, valamint a köznevelési ágazatban végrehajtott béremelés kiadás növelő hatását kompenzálta az elsősorban az iskola átadással megvalósuló kiadás csökkenés és a 2013. évi támogatások magasabb összege, hiszen a kiadások (személyi juttatások, dologi kiadások) csökkenése nagyobb mértékű volt, mint a bevételek csökkenése, így az Önkormányzat 2013. évben a 2012. évvel közel azonos összegű előző évi pénzmaradvány felhasználás mellett a pozitív működési egyenlegen belül 120 M Ft működési többletet is kimutatott, ezzel szemben a 2012. évi 138 M Ft pozitív működési egyenleg szinte kizárólag az előző évi pénzmaradvány felhasználásból adódott.

Minden intézményre igaz, hogy a pénzmaradvány-kimutatásában számított helyesbített pénzmaradvány összege meghaladja a kötelezettségvállalással terhelt maradvány összegét, azaz a helyesbített pénzmaradványon felül kimutatott maradvány, mely alulfinanszírozás, szabad pénzmaradványként jelentkezik az intézmények számára.

A kötelezettségvállalással terhelt működési pénzmaradvány 2012. évi összege meghaladja a 2013. évi összeget.

Fentiek alapján megállapítható, hogy a 2013. évi államháztartási szervezeti és egyéb változások kedvező hatást gyakoroltak az Önkormányzat gazdálkodására.

Javaslatok:

1. Kamatkiadások csökkenésének felhasználása pályázati önerőként

Az adósságtvállalással jelentősen csökken az Önkormányzat kamatfizetési kötelezettsége a 2012-es és 2013-as költségvetési évekhez képest. Az így felszabaduló megtakarítás felhasználására a pályázati önerő kiegészítése valós alternatívát jelenthet. Utóbbi kigazdálkodása sokszor nehézségekbe ütközött, azonban a felszabaduló pénzeszközök beruházási célú hasznosítása egyszerre növelhet értéket, és csökkentheti a pótlólagos finanszírozás bevonásának szükségét.

2. Civil szervezetek támogatásának átalakítása

Hajdúsámson egyik kiemelt célja a civil szervezetek támogatása, a helyi kezdeményezések segítése. 2013-ban az Önkormányzat 12 civil szervezet működésének támogatására 10,67 millió forintot különített el. Ez a kezdeményezés kimagasló a hasonló méretű városok körében, ugyanakkor jelentős terhet ró az Önkormányzatra.

Javasoljuk annak vizsgálatát, hogy a közvetlen támogatások milyen mértékben válthatók ki civil szervezetek számára kiírt pályázatokkal (pl. a Nemzeti Együttműködési Alap pályázatai), illetve az Európa Kapu Társulás által elnyert forrásokkal. Így 1-3 éves távlatban elérhető a saját forrású támogatások fokozatos kiváltása a civil szervezetek működésének veszélyeztetése nélkül.

3. Étkeztetési célú alapanyagok beszerzésének optimalizálása

Az étkeztetéshez köthető anyagbeszerzés költsége éves szinten nem éri el a 25 M Ft-ot. A 2014-es évben átalakuló szabályozás szükségessé teszi az étkeztetés felülvizsgálatát, a használt alapanyagok áttekintését. Megállapításra került, hogy a jelenlegi szállítási szerződések közül a zöldség és gyümölcs szállítására vonatkozó szerződés 2013. év elején határozatlan időtartamra szólóan került megkötésre. A közpénzekkel történő hatékony és átlátható gazdálkodási szempontból beszerzési eljárás lebonyolítását követően határozott idejű szerződés megkötésével a szállító jobban tudna előre tervezni, amely segítségével költségmegtakarítás érhető el. Az Önkormányzat mérlegelheti továbbá annak lehetőségét, hogy a közmunkaprogram mezőgazdasági termelő tevékenységét bővítse. Az itt termelt alapanyagok a minőségi előírások betartásával alkalmasak lehetnek az étkeztetésben történő felhasználásra, tovább csökkentve a beszerzendő alapanyagok értékét.

4. Önkormányzati kötelező- és önként vállalt feladatok ellátási gyakorlatának újragondolása

Az önkormányzat kötelező és önként vállalt feladatait jelenleg a Polgármesteri Hivatal és az általa alapított intézmények látják el (pl. takarítás intézményeknél közalkalmazotti munkakör, hivatalnál MT munkakörben).

A megelőző időszakokban (2000-2012.) többszöri próbálkozás is volt az Önkormányzat részéről résztulajdonú gazdasági társaságok bevonásával történő feladat ellátásra, de megghiúsult.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. Törvény 10-18. §-a alapján az önkormányzatnak olyan közzszolgálati alapfeladat ellátási kötelezettsége van, amelyhez a szükséges humán erőforrással, valamint a tárgyi feltételekkel nem rendelkezik vagy ugyan rendelkezik, de ellátása nem költséghatékony, ezen feladatait átadhatja olyan feladat átvevőnek, amely a Nemzeti vagyonról szóló törvényben foglalt átlátható szervezetnek minősül, így az önkormányzati vagyon gazdálkodásával, működtetésével kapcsolatos feladatok átvételének törvényes akadálya nincs. Ilyen lehet különösen az

olyan önkormányzati alapfeladatokat átvevő gazdasági társaság, amely a feladat átadó 100 %-os tulajdonában van .

A szervezeti átalakítás kezdeményezésénél a hangsúlyt az átalakítástól elvárható előnyök kihasználására helyeztük. A javasolt változtatás célja a további racionalizáció, az esetlegesen párhuzamosan folytatott tevékenységek megszürése, a közpénz mind hatékonyabb felhasználása. Elemzéseink és más önkormányzatok szervezeti megoldásainak tanulmányozása arra a következtetésre vezetett, hogy átfogó átalakítással olcsóbbá tehető a működés és emelhető a lakosságnak nyújtott szolgáltatások színvonala.

A javasolt szervezeti átalakítás célja:

- szolgáltatás színvonalának javítása,
- a közpénz takarékosabb felhasználása,
- hatékonyságnövelés.

A fenti célok elérésének eszköze egy egységes felépítésű és irányítású szervezet, egy gazdasági társaság kialakítása. A színvonalasabb, hatékonyabb teljesítmény megköveteli a szakmai munka, és a gazdálkodási felelősség szétválasztását, valamint a folyamatos és szakszerű ellenőrzést, hatékonyabb koordinációt az erőforrások optimális felhasználása érdekében. Az új struktúrában a szakmai feladatok megoldására helyeződik a hangsúly, a kapcsolódó tevékenységeket valamennyi szolgáltatás tekintetében egyazon szervezeti egység végzi.

Az önkormányzat tevékenységének és gazdálkodásának elemzése, a hatályos jogszabályi környezet és az ország különböző városaiban létrehozott vagyonkezelői társaságok működésének tanulmányozása alapján az alábbi megvalósításra teszünk javaslatot.

Az önkormányzat a közfeladat ellátását államháztartáson kívüli szervezet útján biztosíthatja melyhez az önkormányzat átadott pénzeszközként támogatást nyújt.

A 2011. évi CXCV. törvény 1. § (3) bekezdése alapján az államháztartáson kívüli szervezetek a közfeladatok ellátásában jogszabályban meghatározott feltételekkel

közreműködhetnek. A közfeladat ellátásának finanszírozása az ellátott feladattal arányos pénzügyi fedezet részben vagy egészben történő biztosításával valósul meg.

Amennyiben az önkormányzat a közfeladat ellátását államháztartáson kívüli szervezet útján biztosítja abban az esetben figyelembe kell venni az Áfa tv. 85. § (4) bekezdését, mely pontosan definiálja azt, hogy kik minősülnek a közfeladatot ellátó közszolgáltatóknak. Az alapító okiratban megjelölt tevékenységük tekintetében a nonprofit gazdasági társaság idesorolható. Ezek alapján a nonprofit gazdasági társaság működési támogatása átadott pénzeszközként biztosítható.

Az átlátható feladatellátás érdekében a feladatátvevő gazdasági társaság szervezetét alábbi divízió szintig bontva javasolt kialakítani, különösen az alábbi területeken:

- **TELEPÜLÉS FENNTARTÁSI DIVÍZIÓ** (Köztemető, Helyi közutak, Közterület, Parkolók fenntartása, Csatornarendszerek, árkok, belvízvédelem)
- **PÉNZÜGYI DIVÍZIÓ** (Vagyongazdálkodás vagyონrendelet alapján, Étkeztetés, Pénzügyi és számviteli feladatok, Üzleti tervek, stratégiai feladatok)
- **TURIZMUS, IDEGENFORGALOM, KULTÚRÁLIS DIVÍZIÓ** (Helyi kulturális örökség fenntartása, Műv. Ház rendezvényszervezésében való részvétel, Lakossági szálláshely kialakításának segítése)
- **HUMÁNERŐFORRÁS ÉS GAZDASÉGFEJLESZTÉSI DIVÍZIÓ** (Közfoglalkoztatási programok, Önkormányzati projektben alvállalkozóként, Felnőtt oktatás, Helyi gazdaságfejlesztés, Kistermelői és őstermelői áruértékesítés)
- **EGÉSZSÉGÜGYI, KÖRNYEZETI ÉS TERMÉSZETVÉDELMI DIVÍZIÓ** (Egészségügyi alapellátás, Hajléktalan személyek ellátása, Környezet- és természetvédelmi feladatok, Környezet- egészségügyi feladatok, Mezőőri Szolgálat, Polgárvédelem)
- **INGATLANKEZELÉSI DIVÍZIÓ** (Önkormányzati ingatlanok fenntartása, Óvoda épületének fenntartása, Szocális, gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgálat intézményeinek fenntartása, Lakás- és helyiséggazdálkodás, Kulturális intézmények fenntartása, Üzemeltetésre és vagyónkezelésre átadott épületek fenntartása)
- **MEZŐGAZDASÁGI DIVÍZIÓ** (Növénytermesztés, Állattenyésztés, Kertészet, Takarmánygazdálkodás, Élelmiszer feldolgozás)

Az átszervezéstől elvárt megtakarítások:

- jelenleg az Önkormányzat az önként vállalt feladatokat külső szervezetekkel, határozott idejű vállalkozási szerződés alapján látja el. A feladatok elvégzése számlázásra kerül amely végösszege 27% ÁFA-t tartalmaz,
- a javasolt gazdasági társaság létrehozásával az ÁFA összege megtakarítható,
- az átszervezés létszámcsökkentést eredményez a Polgármesteri Hivatalban, amely egyben költségcsökkenés is,
- szélesebb skálájú pályázati lehetőségek,
- a párhuzamosan folytatott tevékenységek összevonásával várható létszámcsökkenés,
- az alapfeladataik maradéktalan ellátásán felül vállalkozási tevékenységeket is folytassanak és az ebből származó bevételek csökkentsék a közfeladat ellátásához szükséges önkormányzati forrás-szükségletet,
- kapacitás hatékonyabb kihasználása.

7. A 2015-2020-as Gazdasági program alapjai

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (Mötv.) 116. §-a definiálja az önkormányzatok kötelezettségét a gazdasági program elkészítésére vonatkozóan. A gazdasági program a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit rögzíti, mely minimum egy választási ciklusra, illetve azt meghaladó időtartamra szól. Ennek megfelelően a dokumentumot az első képviselő-testületi üléstől számított fél éven belül kell elfogadni, hogy valóban orientáló legyen a feladatok tervezésében, szervezésében. Ha az újonnan megválasztott testület az előző időszakból túlnyúló gazdasági programot „örököl”, akkor felülvizsgálati, kiegészítési kötelezettsége van.

A dokumentum az általános helyzetértékelésen felül törvény által meghatározott területekre fókuszál. A Mötv. alapján a gazdasági program azokat a célkitűzéseket és feladatokat veszi sorra, amelyek a költségvetési lehetőségek és a helyi adottságok figyelembevételével az önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, színvonalának javítását szolgálják. A fejlesztési tervek mellett ki kell térni benne a munkahelyteremtéssel és befektetés-támogatással kapcsolatos elképzelésekre, a településfejlesztés és városüzemeltetés kérdéseire, illetve az adópolitikára. A jogszabály kiemeli, hogy a programnak az egyes közszolgáltatások biztosítására, színvonalának javítására vonatkozó elgondolásokat is tartalmaznia kell.

A gazdasági program szerepe, hogy hosszú távon orientálja az önkormányzatot, és a tevékenységekhez rendelt, becsült költségek kiszámíthatóvá tegyék a gazdálkodás súlypontjait az elkövetkező esztendőkre nézve. A tervezési időszak költségvetési lehetőségeinek gazdasági programba integrálása egyúttal éveken átívelő, takarékos működésre ösztönzi a település vezetését.

Hajdúsámson Város Önkormányzata jelenleg rendelkezik gazdasági programmal, a 2011-2014 közti időszakra vonatkozóan. Ez azt jelenti, hogy a 2014. őszi önkormányzati választás után összeülő új képviselő-testület előtt áll egy új fejlesztési terv megalkotásának feladata, az ÁROP-1.A.5-2013-projekt koncepciója alapján a 2015-2020 közötti időszakra.

Jelen tanulmány ennek elkészítéséhez, megalapozásához kíván hozzájárulni, elsősorban módszertani szempontból – a konkrét célok, prioritások meghatározása ugyanis a választópolgárok által felhatalmazott képviselők szándékai, preferenciái mentén történik majd.

7.1. A gazdasági program előkészítése

7.1.1. A közösség bevonása, mint alapelv

Mivel a gazdasági program a helyi közösség jövőjét formáló lépésekkel foglalkozik, az aktuális helyzet elemzése és a célok kitűzése kapcsán mindenképpen javasolt az érintettek véleményének, javaslatainak széles körű figyelembe vétele. Ennek több lehetséges módja is van. Kiemelendő, hogy az ÁROP-1.A.5-2013 projekt keretében két alkalommal is történik lakossági megkérdezés, ezek eredményeinek beépítése mindenképpen célszerű. Ezen túlmenően az önkormányzati választások után javasolt lakossági, illetve helyi vállalkozói

Ezek után történhet a célok egzakt definiálása, majd részcélokra bontása. A gazdasági program kapcsán azt is mérlegelni kell, hogy milyen ösztönzőkkel érhető el a lakosság és a vállalkozások tevékeny részvétele, együttműködése és támogatása, és ezeket az ösztönzőket ajánlott a dokumentumba integrálni.

A fentieknek megfelelően a nyilvánosság bevonását nemcsak a gazdasági program előkészítése során kell biztosítani, hanem az elkészült dokumentumot hozzáférhetővé, megismerhetővé kell tenni az érintett lakosság és a vállalkozások számára (ennek jó eszköze lehet a fórumokon felül az Önkormányzat internetes oldala).

7.1.2. Az előkészítés lépései

A következőkben a gazdasági program összeállításához vezető lépéseket, az azok kapcsán mérlegelendő kérdésköröket vesszük sorra.

1. Környezetelemzés

a. Földrajzi elhelyezkedésből következő adottságok

I. Településszerkezet

II. Viszonyítási pontok: Debrecen mint vonzásközpont, országhatár közelsége, fővárostól való távolság

III. Területi közigazgatásban betöltött szerep

IV. A földrajzi elhelyezkedés szerepe az európai uniós pályázati régiók szempontjából

b. Hajdúsámson Város és a térség természeti adottságai

I. Erőforrások

II. Turisztikai lehetőségek

c. Hajdúsámson infrastrukturális ellátottsága

I. Közlekedési lehetőségek Hajdúsámsonra: közúthálózathoz való kapcsolódás,

II. Úthálózat a városban és közvetlen környékén

III. Közművekkel való ellátottság

d. Demográfiai tendenciák

I. Lakosságszám és annak várható alakulása

II. Hajdúsámson lakosságának összetétele életkori, nemzetiségi szempontból és a jövőben várható tendenciák

III. Összehasonlítás a környék településeinél és az országosan tapasztalható tendenciákkal

e. Gazdasági potenciál: helyi vállalkozások és munkavállalók

- I. Helyi vállalkozások áttekintése: árbevétel, foglalkoztatotti létszám, iparűzési adó mértéke szerint
- II. Munkavállalói oldal elemzése az aktivitási és munkanélküliségi ráta áttekintésével, szerkezeti problémák feltárása

2. Hajdúsámson Város Önkormányzatának gazdasági helyzete (jelen tanulmány korábbi megállapításai számos pont esetén hasznosíthatóak, beépíthetők!)

a. Vagyoni helyzet elemzése

- I. Aktuális vagyonmérleg elemzése, tendenciák kiolvasása érdekében idősoros összehasonlítás
- II. A növekedés/csökkenés/stagnálás hátterének magyarázata
- III. Vagyonelemek értékelése mobilizálhatóság szempontjából (forrásként mi jöhet szóba?)

b. Pénzügyi helyzet elemzése – likviditás, pénzügyi egyensúly vizsgálata

c. Költségvetési elemzés idősoros összehasonlítással

- I. Kiadások és bevételek áttekintése az elmúlt 3-5 év viszonylatában
- II. A változás okainak feltárása, a feladatfinanszírozási rendszer bevezetése miatti változások számszerűsítése
- III. A gazdasági program tervezési időtávján belül várható változások a bevételek és kiadások szerkezetében

3. Az előző időszakra vonatkozó stratégiai dokumentumok célkitűzéseinek teljesülésével kapcsolatos értékelés

- a. A 2011-2014 közötti időszakra vonatkozó Hajdúsámsoni gazdasági program áttekintése
- b. Városfejlesztési Stratégia

c. A meg nem valósult célok szűrése relevancia szempontjából, a még releváns célok szükség szerinti újrafogalmazása, újrastrukturálása

d. Konzekvenciák megfogalmazása az új gazdasági program elkészítéséhez

4. Hajdúsámson jelenleg folyamatban lévő fejlesztéseinek áttekintése

a. A beruházások számbavétele

b. Az új gazdasági program idején rövid, közép és hosszú távon releváns beruházások, azok költségvetési hatásai

5. Hajdúsámson kötelezettségei országos, régiós, megyei, járási, helyi fejlesztési programokban, pályázatokban, egyéb kezdeményezésekben

a. A programok áttekintése területi szint, várható eredmények/célkitűzések, időbeli kifizetés szerint

b. A programokban tett vállalkozások hatása Hajdúsámson Város Önkormányzatának anyagi és humán erőforrásaira az új gazdasági program időszakában

7.2. A 2015-2020-as Gazdasági program stratégiai dokumentumának felépítése

A következőkben bemutatjuk azokat a témaköröket, melyek alapján Hajdúsámson 2015-2020-as időszakra vonatkozó gazdasági programját strukturálni célszerű.

1. A fejlesztés fő irányai Hajdúsámsonn 2015-2020 között (általános stratégiai elképzelések, melyek részletezése a későbbi fejezetekben történik)

a. Infrastrukturális fejlesztések (helyi közúthálózat, közművek, informatika)

b. Ipari fejlesztések (ipari övezet, befektetés-ösztönzés)

c. Mezőgazdaság fejlesztése

d. Idegenforgalom ösztönzésével kapcsolatos elképzelések

2. A munkahelyteremtéssel kapcsolatos feladatok Hajdúsámsonn

- a. Aktuális helyi munkaerő-piaci helyzet és tendenciák, ezek következményeinek ismertetése
- b. Általános foglalkoztatás bővítését célzó intézkedések 2015-2020 között
- c. Közfoglalkoztatással kapcsolatos tervek a 2015-2020 közötti időszakra

3. A Hajdúsámsoni településfejlesztési célok ismertetése a 2015-2020-as időszakra vonatkozóan

- a. A településfejlesztés mint kiemelten participatív terület: az érintettek folyamatos bevonásával kapcsolatos elképzelések
- b. A településfejlesztés alapelvei Hajdúsámsonn
- c. A településrendezési tervvel kapcsolatos önkormányzati feladatok a tervezési időtávon belül
- d. Pályázati források bevonása a településfejlesztési célok megvalósítására, ennek teljesítendő feltételei, szükséges lépések a sikeres pályázás érdekében
- e. A településfejlesztés főbb irányvonalai, általános céljai Hajdúsámsonn 2015-2020 között

4. Hajdúsámson Város Önkormányzatának adópolitikája 2015-2020 között

- a. Helyi adókkal kapcsolatos alapelvek és gyakorlati elképzelések, továbbá a képviselő-testület feladatai a lakosság és a vállalkozások teherviselő képességét figyelembe vevő hatékony adóztatás, bevételnövelés és a fizetési morál fenntartása, javítása érdekében
- b. Egyéb adókra és adójellegű bevételekre vonatkozó célkitűzések
- c. Az adópolitika megvalósításának belső ösztönzése a Polgármesteri Hivatalban (teljesítmény-értékelés, munkaköri leírások, FEUVE)

5. A Hajdúsámsoni helyi közszolgáltatások biztosítására, színvonalának emelésére vonatkozó célkitűzések

- a. Hajdúsámson Város Önkormányzatának közigazgatási feladatokkal kapcsolatos alapelvek, tervek
- b. Az épített és a természeti környezet védelmét érintő tervek
- c. Ingatlangazdálkodási tervek
- d. Ivóvíz-ellátás, csapadék-elvezetés, csatornarendszer működtetésének kérdései és az ellátás szervezeti keretei a tervezési időtávon belül
- e. A Hajdúsámsoni köztemető fenntartásával kapcsolatban várható feladatok 2015-2020 között
- f. Hajdúsámson helyi közútjai és közterületei – a következő 6 éves időszak fontos fejlesztései
- g. Parkolási koncepció, fizetőparkolással kapcsolatos elképzelések
- h. Közterületek tisztán tartása, zöldfelületek gondozása – a várható változások és fejlesztési elképzelések
- i. Tűzvédelmi feladatok ellátásával, színvonalának emelésével kapcsolatos önkormányzati feladatok 2015-2020 között
- j. Közbiztonság javítására irányuló célkitűzések
- k. Energiatakarékossággal kapcsolatos tervek (pl. közvilágítás korszerűsítése, intézményi energiafelhasználás csökkentése)
- l. Óvodai ellátás területét érintő fejlesztési irányok
- m. Egészségügyi ellátás területét érintő fejlesztési irányok
- n. A helyi lakosság egészségmegőrzésének támogatása
- o. Szociális feladatok ellátására vonatkozó fejlesztési irányok

- p. Gyermek- és ifjúságvédelem fejlesztésével kapcsolatos célkitűzések
- q. Közművelődés, kultúra és sporttevékenységek támogatásának tervei a 2015-2020 közötti időszakra vonatkozóan
- r. Etnikai kisebbség helyzetének javítására vonatkozó főbb célkitűzések

6. A Hajdúsámsoni településüzemeltetéssel kapcsolatos alapkérdések és feladatok 2015-2020 között (alapelvek, elérendő célok, a feladatellátás szervezeti keretei, a bevont/bevonandó partnerek és a képviselő-testület évenként ismétlődő feladatai a településüzemeltetés tárgykörében)

7. A gazdasági program végrehajtásának pénzügyi vonzata

- a. Kiadások – a normál költségvetési kiadásokon felüli intézkedések (becsült) költségvonzata (egyszeri és folyamatos költségelemek)
- b. Bevételek tervezése – az előző pontban leírt kiadások fedezetéül szolgáló azon pénzáramok, melyek a program megvalósításából származnak
- c. Megtakarítható kiadások – a program végrehajtásának következményeként kiadás-megtakarítás formájában jelentkező hasznok, melyek a 7.a) pontban kifejtett kiadások fedezetéül szolgálhatnak

8. Hajdúsámson gazdasági programjának és 2015-2020 közötti éves költségvetéseinek összekapcsolása

- a. A gazdasági programban vázolt célok megvalósításának évenkénti ütemezése
- b. A gazdasági programból következő intézkedések becsült forrásigényének beépítése a költségvetésbe az évenkénti tervezési folyamat során
- c. Gördülő tervezés, a gazdasági program megvalósítása nyomán várható bevételek és kiadások felülvizsgálata, tervek aktualizálása

9. A gazdasági program megvalósításához szükséges források szerkezete, azok biztosításával kapcsolatban jelentkező feladatok

- a. Éves költségvetés keretében feladatfinanszírozott elemek
- b. Saját bevételek növelésének lehetőségei
- c. Költségvetési támogatások növelésének, maximalizálásának lehetőségei
- d. Vagyonelemek hasznosításából elérhető többlet
- e. Önkormányzati befektetések hasznainak felülvizsgálata, növelésének lehetőségei
- f. Pályázati források bevonása
- g. Hitelfelvételi kockázatok elemzése esetleges jövőbeni hitelfelvételek esetén